

Protiv logike potčinjavanja: realizam

Wolfi Landstreicher

2001.

„Budimo realni, tražimo nemoguće!“

Ovaj čuveni slogan, koji je 1968. krasio zidove Pariza, u svoje vreme bio je istinski revolucionaran, jer je potpuno izokrenuo uobičajeno shvatanje realizma. Ali, danas živimo u uslovima koje u velikoj meri oblikuje veštačka, virtualna „stvarnost“. Sa širenjem novih tehnologija, život se sve manje živi, a više posmatra. Zato ne čudi što je ovaj slogan, koji je nekada dovodio u pitanje društveni poredak u celini, danas postao reklamna poruka. U carstvu virtualnog, sve je moguće, uz odgovarajuću cenu. Sve osim sveta bez cene, sveta stvarnih, neposrednih ljudskih odnosa, u kojem bi svako samostalno određivao oblik svog delovanja, u konkretnoj, neposrednoj stvarnosti ovog sveta.

Igre koje nam se nude (zajedno sa hlebom), suočavaju nas sa do sada neviđenim spektaklom. Egzotični predeli, čudna stvorenja obdarena još čudnijim moćima, fantastične eksplozije, bitke i druge mirakule, cela ta predstava samo nas drži prikovanim za naše mesto u publici, gde se sva naša aktivnost svodi na povremeno pritiskanje dugmeta za promenu kanala – vrlo slično našoj primarnoj aktivnosti u sve većem broju poslova. Zato je „nemoguće“ koje nam ovo društvo nudi samo specijalni efekat, narkotik virtualnog koji nas uljuljkuje u bedu ovog sveta, u kojem mogućnost za pravi život potpuno iščezava.

Ukoliko želimo da izbegnemo bedu takvog života, naša pobuna mora da bude usmerena upravo protiv takve društvene stvarnosti u celini. U kontekstu koji nam ona nudi, realizam postaje pristajanje. Svako ko danas ozbiljno govori o revoluciji – o težnji ka ukidanju postojeće društvene stvarnosti i oslobađanju prostora za autonomno delovanje i ličnu slobodu – nužno zvuči nerealan, čak utopijski. Ali, može li išta manje od toga da učini kraj ovoj bedi?

Suočeni sa stampedom civilizacije i ovakvom društvenom stvarnošću, mnogi radikali počinju da pričaju istu priču: „Treba biti realan; uradiću samo ono što je u mojoj moći“, itd. To sigurno nije glas snažne individualnosti koja sebe postavlja kao centar pobune protiv sveta dominacije i otuđenja, već izraz rezignacije, povlačenja u mir svoje male bašte, dok svuda okolo zver nastavlja da hara. „Pozitivni projekti“ koji se razvijaju u ime realizma samo su alternativni načini za preživljavanje u okviru postojećeg društva. Oni ne samo da ničim ne ugrožavaju svet kapitala i države, već mu olakšavaju posao, jer pružaju besplatan i dobrovoljan društveni servis kroz stvaranje „alternativnih institucija“. Pošto za polazište uzimaju postojeću stvarnost, u zahtevu za revolucionarnom destrukcijom oni nužno vide nemoguć, pa samim tim i opasan cilj; zato se radije ograničavaju na to da budu alternativa u okviru postojećeg.

Ovakav realizam oblikuje sve one oblike aktivizma koji ignorišu celinu postojeće društvene stvarnosti i zadržavaju se samo na nekim njenim delovima. Stvarnost otuđenja, dominacije i eksploatacije razbija se na kategorije ugnjetavanja koje se posmatraju izolovano: rasizam, seksizam, uništavanje životne sredine, itd. Iako takva kategorizacija može da bude od koristi u sagledavanju pojedinačnih aspekata sistema, ona često sprečava ljude da sagledaju celinu; odatle svi ti levičarski projekti specijalizovani za određene oblike ugnjetavanja i njihova ideološka tumačenja uzroka tog ugnjetavanja. Taj ideološki pristup razdvaja teoriju od prakse, tako što još više usitnjava pitanja, kojima se onda pridaje sav mogući značaj: jednake plate za muškarce i žene, slobodan pristup homoseksualaca vojnoj službi ili Mladim izviđačima, zaštita neke močvare ili delića šume – lista takvih pitanja je zaista beskrajna. Kada se stvarnost razbije do tog nivoa, na kojem izostaje svaka analiza sistema kao celine, sve ponovo počinje da se vidi samo u okviru postojeće stvarnosti. Naime, za aktiviste-realiste i levičare uopšte, efikasnost je jedini kriterijum. Sve što donosi neki rezultat je dobro. Odatle naglasak na pokretanju beskrajnih parnica, zahtevi

za novim zakonima, peticije vlastima, pregovori sa onima koji nas drže u šaci, jer sve to zaista donosi neke rezultate – ako je željeni rezultat ublažavanje nekog problema ili utapanje određene radikalne grupe ili cilja u vladajući sistem.

Sa revolucionarnog, anarhističkog stanovišta taj pristup je sve samo ne efikasan, jer se zasniva na postojećoj stvarnosti i logici da je sve „tako kako jeste“ i da nam ne preostaje ništa drugo nego da u tim okvirima uradimo koliko možemo. To je logika potčinjavanja. Da bismo se oslobodili njenog dejstva, potrebno je potpuno izokretanje perspektive.

To izokretanje perspektive zahteva drugačiji ugao za opažanje sveta, drugačije polazište za delovanje. Umesto da stalno polazimo od toga kako jeste, možemo da krenemo od želje da svoj život zaista učinimo svojim. Takva odluka nas odmah dovodi u sukob sa postojećom društvenom stvarnošću, u kojoj su uslovi života i mogućnosti po kojima je moguće živeti unapred određeni. To je stvarnost u kojoj jedna manjina svima diktira životne uslove; stvarnost u kojoj nam se, uz hleb i igre, nudi još malo zabave. Zato je potrebno da se lična pobuna naoruža klasnom analizom i usmeri ka otvaranju revolucionarne perspektive. Kada ta analiza počne da razotkriva sva institucionalna i tehnološka sredstva kojima vladajuća klasa održava, jača i širi svoju kontrolu, ta revolucionarna perspektiva nužno poprima društvenu i ludističku dimenziju.

Logika potčinjavanja nam govori da budemo realni, da se ograničimo na sve uži prostor koji nam ovo društvo nudi. Ali, kada je ta stvarnost u stvari marš ka smrti – ka trajnom degradiranju ljudskog duha i potpunom uništenju životne sredine – da li je zaista realno biti „realista“? Ako zaista volimo život, ako zaista želimo da napredujemo i cvetamo, onda je apsolutno neophodno da svoje želje oslobodimo svega što ih ograničava, da ih pustimo da natope naša srca i naše misli, da nas ispune strašću koja rađa najsmelije snove. Ti snovi biće oružje kojim ćemo napasti ovu stvarnost; njihova strast biće hrana za razum pobune, koji je jedini u stanju da formuliše projekat uništenja postojećeg poretka i oslobodi prostor za ostvarenje naših najdubljih težnji. Za sve nas koji želimo da živimo po sopstvenom nahođenju, sve manje od toga bilo bi nerealno.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Wolfi Landstreicher
Protiv logike potčinjavanja: realizam
2001.

„Against the Logic of Submission: Realism“, *Willful Disobedience*, Volume 2, number 7, 2001.

<http://theanarchistlibrary.org/authors/willful-disobedience>

Preveo Aleksa Golijanin, 2002. <http://anarhija-blok45.net1zen.com>

anarhisticka-biblioteka.net